

Referanser:

Arkivsak: 20/01358-4

Saksdokumenter:

Tredagersfesten - påskens triduum. Høringsforslag
~ 20_03815-1 Høringsdokument - triduum 878803_1_1
~ 20_03815-1 Oversendelse av liturgiforslag 878792_6_1
Forbønn etter litaniet langfredag - endelig
Tekstkollekt påskenatt

Liturgisaker

Sammendrag

Bispemøtet har fått oversendt fra Kirkerådet «Tredagersfesten – påskens triduum. Høringsforslag fra Nemd for gudstjenesteliv». Oversendelsen er et utkast til høringsdokument.

Når Bispemøtet nå får saken til behandling er det for å gi innspill til høringsdokumentet som er oversendt. I tråd med oppdaterte Regler for behandling av liturgisaker skal Bispemøtet nå uttale seg i forkant av utsendelse av høringer på slike saker.

Når liturgiene sendes ut på høring er biskopene høringsinstanser på vanlig måte. Bispemøtet vil også få saken til behandling etter at høringsrunden er gjennomført og Kirkerådet har behandlet saken, dette i tråd med «Regler for saksbehandling i liturgisaker».

Den norske kirke vedtok med Gudstjenestereformen 2011 en ny ordning for søndagens hovedgudstjeneste. Det har hele tiden vært en forutsetning å videreføre denne reformen med andre gudstjenester og liturgier i kirkeåret. Dette gjelder særlig for den stille uke og påsken.

Kirkerådet ber videre Bispemøtet om en uttalelse om NFGs arbeid med utarbeidelse av et ressursmateriale som omfatter liturgier og veiledninger til fastetiden og påsken. Dette materialet er ikke utarbeidet enda og følger derfor ikke oversendelsen til Bispemøtet.

Dette sakspapiret går ikke i detalj på konkrete formuleringer, men gir en gjennomgang av de foreslåtte endringer og forsøker å identifisere noen punkter som kan ha læremessige implikasjoner, men Bispemøtet står fritt til å kommentere det fullstendige høringsdokumentet som er oversendt.

Forslag til vedtak

Bispemøtet takker Kirkerådet og Nemnd for gudstjenesteliv for arbeidet med liturgier for «Tredagersfesten – påskens triduum», og imøteser en høringsprosess.

Bispemøtet har følgende kommentarer

1. I veiledningen til skjærtorsdag står det: «*Skjærtorsdag markerer to hendelser: Slutten på fastetiden og feiringen av nattverdens innstiftelse*». Bispemøtet bemerker at fastetiden strekker seg fra askeonsdag til og med påskeaften og at definisjonen av fastetiden i liturgiens veiledning således må endres.
2. Flere kommentarer kan utarbeides i møtet.

Bispemøtet gir sin tilslutning til at NFG arbeider videre med liturgier og ressurser for fastetiden og påsketiden, og imøteser en oversendelse før publisering.

Saksorientering

Bakgrunn

Den norske kirke vedtok med Gudstjenestereformen 2011 en ny ordning for søndagens hovedgudstjeneste. Det har hele tiden vært en forutsetning å videreføre denne reformen med andre gudstjenester og liturgier i kirkeåret. Dette gjelder særlig for den stille uke og påsken.

Allerede i høringsdokumentet fra 2008 til gudstjenestereformen fremgår det, under avsnittet «påsketiden og pinse», at man venter «*en mer omfattende reform av liturgien for tiden fra Skjærtorsdag aften til og med Påskeaften. Et arbeid med en mer utførlig reform av liturgien for de tre hellige dagene (triduum) vil høre til de oppgaver som bør igangsettes etter at reformen av hovedgudstjenesten er kommet i havn*» (side 47).

Nemnd for gudstjenesteliv har drøftet saken i flere omganger, med tanke på å følge opp de mange lokale tradisjoner i Den norske kirke knyttet til den stille uke og påske og vedtok i januar 2013:

1. De kommentarene som kom frem i møtet blir innarbeidet i det utsendte dokumentet.
2. NFG ber sekretariatet utarbeide en orientering som gjør rede for prosessen så langt, og oversendes Bispemøtet og Kirkerådet for klarering av det videre arbeidet med saken.
3. NFG ber arbeidsgruppen arbeide videre med saken, på bakgrunn av signalene fra BM og KR. (NFG 04/13)

I saksdokumentet til Kirkerådet – og til Bispemøtet - ble det vist til nye lokale tradisjoner som var tatt i bruk, som prosesjon med palmer på palmesøndag med sterk markering av at man går inn i den stille uke, at menigheten vasker hverandres føtter, alteret avdekkes og mange steder feires det et eget måltid på skjærtorsdag - og tilbedelse av korset og korsveigudstjenester med 14 stasjoner på langfredag. Ordningen for påskeaften hadde da vært i bruk i over 20 år og ble beskrevet som «*en ordning som tar opp i seg bredden av den restaurerte økumeniske tradisjonen*».

Nemnda la følgende prinsipper til grunn for arbeidet:

- at de ulike ordningene skal bygge på både lokal og økumenisk praksis
- at kontrastene mellom gudstjenestene på de ulike dagene tydeliggjøres
- at handlingsaspektet og bruken av symboler kommer tydelig frem
- at det er stor åpning for lokale tradisjoner, som ikke alle må være ressurskrevende.

Bispemøtet gav i sak 21/14 tilslutning til at liturgisaken igangsettes og i vedtakspunkt 3 står:

«Bispemøtet stiller seg positivt til de fremlagte rammer for et videre arbeid med liturgisk materiale for den stille uke, og verdsetter de prinsippene man vil legge til grunn i dette. Det legges til grunn at bruken av symboler og gjenstander utfoldes på en måte som er i tråd med en luthersk læretradisjon».

Bispemøtet peker på at de nye liturgiene må være i samsvar med luthersk læretradisjon og spiritualitet. Dette utelukker ikke at en kan ta i bruk både gamle og nye liturgiske uttrykk som ikke har vært en del av vår kirkes tradisjon.

Samtidig er det viktig at vi bekrefter og styrker deler av vår egen tradisjon.

Dette sakspapiret vil ikke ta for seg alle endringer i detalj, men de punkter som særlig berører en overordnet og læremessig side ved liturgiforslaget. Biskopene står fritt til også å mene noe utover det som er tematisert i dette sakspapiret. Det gjøres oppmerksom på at biskopene vil få tilsendt høringen også på vanlig måte kunne avgi en høringsuttalelse. At saken nå blir behandlet i Bispemøtet i forkant av høringsprosessen er et ledd i å styrke Bispemøtets rolle i å ivareta Den norske lære. Behandlingen av saken nå må derfor ha som mål å berøre sider ved saken som har læremessig karakter.

Drøfting

Gudstjenesteboken fra 1992 har bare én forordnet liturgi i tilknytning til de tre dagene, nemlig gudstjenesten Langfredag (Gudstjenestebok for Den norske kirke s. 175). I tillegg finnes det i kapittelet «Andre gudstjenester bestemt av kirkeåret» en ordning for gudstjeneste Langfredag aften (s. 221) og en helhetlig ordning for Påskennatt (s. 223). Det er også en rubrikk for Skjærtorsdag, som sier at hovedgudstjenesten med nattverd på denne dagen kan holdes om kvelden (s. 220).

I Ordning for hovedgudstjeneste fra 2011 omtales også noen særskilte dager i kirkeåret (side. 2. 98-100) som fastegudstjeneste, hovedgudstjenester i fastetiden, Skjærtorsdag og Langfredag, Påskennatt og Påskedag.

Disse eksisterende liturgiene er nøkternt beskrevet og bærer i liten grad preg av den allmenne liturgiske utviklingen som har åpnet for en større symbolbruk, eller impulser fra den liturgiske teologi.

Triduum definerer en sammenheng mellom Skjærtorsdag, Langfredag og Påskeaften. Dette gir en liturgisk og pedagogisk hjelp til å se hver enkelt dag som *en egen stasjon* i pasjonsberetningen, og samtidig se dem i en *sammenheng*. Den enkelte troende får mulighet til å stoppe opp ved hver av disse dagene, og samtidig se Triduum som helhet, som en forberedelse til Påskedag.

Det er mye som har vokst seg fram nedenfra i påskens gudstjenester siden 1992. Mange menigheter deler en eller annen form for måltid i tilknytning til gudstjenesten **skjærtorsdag**, og flere steder er gudstjenesten lagt til ettermiddag eller kveld. Noen kirker har tatt opp igjen den økumeniske tradisjon med fotvasking, og gudstjenestene avsluttes flere steder gjerne med avduking av alteret, slik at dette står tomt når menigheten forlater kirken.

På **langfredag** har korsprosesjon blitt vanlig flere steder, særlig i de større byene. Gudstjenestene gjennomføres etter lokale ressurser og tradisjoner. Noen kirker lar flere tekstlesere dele på pasjonsberetningen, gjerne med innskutte salmevers som menigheten synger under lesningen. Symbolhandling, særlig et stort kors og 5 roser, kan inngå i liturgien. Langfredag er også en dag for kirkekonsserter eller meditative kveldssamlinger i kirkene.

Påskeaften har blitt et større liturgisk tyngdepunkt gjennom de siste tiår. Gudstjenesten er rik på symboler, og den har en sterk dramaturgi. Noen steder har dåp av konfirmanter og andre voksne blitt lagt til denne gudstjenesten.

Når det nå foreligger et nytt liturgiforslag for påsken imøtekommer det et økende behov både for liturgiske ressurser og veiledningsmateriale knyttet til denne tiden, samt noen felles

retningslinjer for feiringen. Et utskrevet liturgiforslag gjør det enklere for menighet og liturg, men det er også mulig at dette gir mindre fleksibilitet for det lokale liturgiske arbeid i menighetene.

Liturgiforslag

Liturgiforslaget som nå foreligger omfatter en utskrevet liturgi for skjærtorsdagsmesse, liturgi for langfredag og en liturgi for påskenatt.

I tillegg er det utarbeidet en omfattende veiledning for feiring av tredagersfesten – Triduum. Veiledningen setter Triduum inn i en teologisk og historisk ramme og gir detaljerte føringer for feiring av gudstjenestene de ulike dagene i påskeuken.

Veiledningen omfatter også en meget detaljert beskrivelse av hvordan menigheten kan benytte symbolhandlinger i gudstjenesten knyttet til de ulike dagene i den stille uke.

Liturgiene innledes med «alminnelige bestemmelser for tredagershøytiden – påskens Triduum». Her vektlegges det, i pkt. 3, at det er «*menighetsrådet som vedtar en lokal grunnordning for formen på den tre gudstjenestene*». Videre skal også menighetsrådet avgjøre:

- a) Om det skal være et måltid i forkant av gudstjenesten skjærtorsdag
- b) Om fotvasking skal inngå i skjærtorsdagsgudstjenesten
- c) Om korsmeditasjonen skal inngå i lagfredagsgudstjenesten
- d) Tidspunktet for påskenattsgudstjenesten
- e) Om det skal brukes røkelse på påskenatt

Det er et viktig element i gudstjenestearbeidet at menighetsrådet får ta del i samtalen om dette, og at dette tydeliggjøres i gudstjenestens veiledning i de «Alminnelige bestemmelser».

Navnevalg – «Tredagersfesten – påskens Triduum»

NFG har i flere omganger diskutert hvilken betegnelse som vil være dekkende for disse liturgiene og på høytiden. NFG vedtok på sitt møte den 4/6-2020 at «Den samlede betegnelsen på de tre gudstjenestene skal være «Tredagershøytiden – Triduum». (NFG 29/20). Et forslag om at betegnelsen på høytiden skal være «De hellige tre dagene» falt mot to stemmer.

Har biskopene kommentarer til og/eller endringsforslag til navnevalget «Tredagershøytiden - Triduum», før forslaget sendes ut på høring?

Symbolhandlinger

I høringsforslaget for tredagersfesten gis det rom for bruk av symbolhandlinger som måltidsfellesskap, fotvasking og korsmeditasjon. Disse handlingene er fylldig omtalt i gudstjenestens veiledning.

I sakspapirene til Kirkerådets sak «Liturgier og veiledninger for fastetiden og påsken» (KR 57/19) heter det: «*I vår lutherske kontekst har symbolhandlinger lenge blitt tonet ned, for i nyere tid å bli hentet fram igjen. Det er en bredt erfart erkjennelse at troen næres også av det konkrete og ikke kun av indre betraktninger. Menigheter i Den norske kirke praktiserer allerede ulike former for symbolhandlinger og vektlegger elementer i liturgien som appellerer til det sanselige. Dette er et trekk også i økumenisk sammenheng*».

Bruk av symbolhandlinger i gudstjenestene vil være viktig å drøfte. Det vil i det følgende fokuseres på noen punkter i det foreliggende forslag.

Liturgi for skjærtorsdagsmesse

I Gudstjenesteboken 1992 foreligger det ingen egen liturgi for skjærtorsdag til bruk i Den norske kirke. Derfor foreligger det ingen konkret referansetekst for denne liturgien. Liturgiforslaget følger den lokale grunnordning for Hovedgudstjeneste 2020. Liturgiforslaget som foreligger har også tatt inn muligheten med å utvide syndsbejennelsen med allment skriftemål. Da anbefales å bruke liturgien for allment skriftemål fra Gudstjenesteboken 1992.

Gudstjenesten avsluttes ved avdekking av alteret. Liturgiforslaget har en veiledning til hvordan dette kan gjøres. Denne skikken er omtalt i Gudstjenesteboken av 2011, og i Gudstjenesteboken fra 1992 finnes det en rubrikk side 221 på Langfredag: Alterbordet kan være uten lys og blomster. Utgangspunktet var antagelig å ta vekk duker og kar så de kunne vaskes og gjøres klar til påskefeiringen, men skikken har fått en sterk symbolikk. Alteret blir avdekket og annet liturgisk utstyr i koret blir ryddet bort. Denne skikken har blitt mer og mer vanlig i ulike varianter, og er et godt liturgisk og pedagogisk grep.

Nytt liturgiforslag – Liturgi skjærtorsdagsmesse
<p>I forkant av gudstjenesten kan menigheten inviteres til et måltid med vekt på fellesskap, skriflesninger og salmesang. Måltidet bør avsluttes i rimelig tid før gudstjenesten begynner. Dersom fotvasking inngår i gudstjenesten, legges denne etter ledd 16 Kunngjøringer. Se veiledning. Liturgien følger den lokale grunnordning for Hovedgudstjeneste 2020.</p>
<p>I Samling</p> <p>1 Forberedelse Kirkerommet er åpent en stund før gudstjenesten, med anledning til stillhet, lystenning og bønn.</p> <p><i>Klokking</i></p> <p>Her eller etter ledd 3 Hilsen kan det være Kort informasjon om dagens gudstjeneste ved medliturg eller liturg.</p> <p>Informasjonen avsluttes med: ML/L: La oss være stille for Gud.</p> <p><i>Kort stillhet</i></p> <p><i>Tre klokkeslag</i></p> <p>Et stjernetegn (*) er satt til ledd der menigheten som hovedregel står.</p>
<p>* 2 Inngangssalme Som preludium kan det fremføres vokal- eller instrumentalmusikk som svarer til dagens karakter. Dette skjer normalt som forspill til salmen. Det kan være prosesjon under preludiet/forspillet og/eller inngangssalmen. Prosesjonskors bæres først i prosesjonen. Lys og tekstbok, brød og vin kan også bæres inn. Hvis brød og vin ikke er satt fram på et eget sidebord, eller på alteret før gudstjenesten, bæres det inn i prosesjonen og settes på sidebordet eller på alteret.</p> <p>Menigheten står under prosesjon, Inngangssalme og Hilsen.</p>
<p>* 3 Hilsen</p> <p>4 Samlingsbønn Samlingsbønn med følgende kirkeårsvariabelt ledd eller en annen samlingsbønn.</p> <p>ML: La oss be.</p> <p>... Du kaller oss til å følge Jesus, han som ga avkall på sitt eget for å tjene deg ...</p>
<p>5 Syndsbejennelse</p>

Følger her, eller som ledd 17
Syndsbekjennelsen kan utvides med allment skriftemål. Se veiledningen.

6 Kyrie

7 Gloria

Gloria kan utelates

8 Dagens bønn

Dagens bønn kan utelates.

Bønnen synges eller fremsies.

Bønnen innledes med:

L: La oss alle be

L: Herre Jesus Kristus,

du ga deg selv til soning for våre synder og innbyr oss til ditt hellige måltid.

Vi ber deg:

Foren oss med deg i brødet og vinen. Vær oss nær selv når vi svikter,

og la oss med hele din kirke samles hos deg i ditt fullendte rike,

du som med din Far og Den hellige ånd lever og råder,

én sann Gud fra evighet og til evighet.

M: Amen.

II Ordet

9 Første lesning

10 Bibelsk salme /Salme

11 Andre lesning

*12 Evangelium

13 Preken

*14 Trosbekjennelse

15 Salme

16 Kunngjøringer

Kan legges her eller et annet sted i gudstjenesten, eller formidles til menigheten på annen måte.

Fotvasking kan følge her. Se veiledning.

17 Syndsbekjennelse

Følger her eller som ledd 5.

18 Forbønn

Forbønnen kan utformes lokalt, eller en kan bruke ferdig formulerte bønner. Forbønnen ledes fortrinnsvis av en medliturg. Følgende forbønn kan benyttes.

MLK/L: La oss be.

ML/L: Gud, vår Far; I denne natt, da han ble forrådt, vasket Jesus disiplenes føtter.

Vi ber deg: Gi oss kraft til å følge hans eksempel og tjene hverandre i kjærlighet.

M: Menighetssvar

ML/L: I denne natt, da han brøt brødet, ba han om at de alle skulle være ett.

Vi ber deg: Styrk din kirke på jorden og gi enhet mellom troende.

M: Menighetssvar

ML/L: I denne natt ba han for dem som kom til tro gjennom disiplenes vitnesbyrd.

Vi ber deg: La evangeliet forkynnes til frelse, frigjøring og håp.

M: Menighetssvar

ML/L: I denne natt ba han disiplene om å vise kjærlighet, men ble selv utstøtt og foraktet.

Vi ber deg: Hold din hånd over alle som er ensomme og alene.

M: Menighetssvar

ML/L: I denne natt møtte han verdens hat. Han ba for sine disipler, at de skulle bli bevart fra det onde.

Vi ber deg: Vær hos dem som utsettes for menneskers ondskap og er forfulgt for sin tro.

M: Menighetssvar

ML/L: I denne natt løftet han frelsens beger og gikk lydig mot døden. Han ga oss håpet om at vi en gang skal se hans herlighet og være der han er.

Vi ber deg: Hold håpet levende i oss. La oss finne hvile hos deg, til du reiser oss opp på oppstandelsens morgen.

M: Menighetssvar
19 Takkoffer Menighetens takkoffer kan følge her eller under nattverdsalmen.
III Nattverd Ordringen for nattverd ved hovedgudstjenesten brukes. Ved innstiftelsesordene VERBA kan liturgen innlede med følgende ord: L: Vår Herre Jesus Kristus, i denne natt, da han ble forrådt, tok han et brød ...
IV Sendelse Der det holdes gudstjeneste alle dagene i Triduum utgår normalt ledd 25 - 27 i liturgien, og gudstjenesten avsluttes med avdekking av alteret. Avdekkingen kan ha en kort innledning før en slukker alterlys og lys på lysglobe eller annet bønnested. Der det er mulig dempes også elektriske lys. Under avdekkingen kan det være vokal - eller instrumentalmusikk eller stillhet. Dersom gudstjenesten ikke er en del av Triduum kan avdekking av alteret inngå i liturgien der menigheten ønsker det. Avdekkingen følger etter ledd 25 Velsignelsen. Ledd 26 og 27 kan utgå. Kirkerommet kan være åpent en stund etter gudstjenesten for stillhet og bønn. Se veiledningen.
24 Salme
25 Velsignelse L/ML: Herren være med dere M: Og med deg være Herren Eller L/ML: La oss prise Herren M: Gud være lovet, halleluja, halleluja, halleluja L: Herren velsigne deg og bevare deg. Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred. + M: Amen, amen, amen
26 Utsendelse
27 Postludium

Liturgiens veiledning

I veiledningen til skjærtorsdagsmessen står det innledningsvis: «*Skjærtorsdag markerer to hendelser: Slutten på fastetiden og feiringen av nattverdens innstiftelse*». Fastetiden varer i 40 dager fra askeonsdag til og med påskeaften – minus søndagene, som ikke er fastedager. I tillegg regnes førfastesøndagen, Fastelavn, med til fastetiden. Selv om gudstjenesten skjærtorsdag av mange oppfattes som avslutning av fastetiden, medfører det ikke riktighet at skjærtorsdag markerer slutten på fastetiden.

Liturgiens pkt. 18. Forbønn

Til liturgien for skjærtorsdag er det utarbeidet et forslag til forbønn. I veiledningen fremheves det at forbønn kan utformes lokalt, eller en kan bruke ferdige formulerte bønner. Forbønnen som ledsager liturgiforslaget kan benyttes.

Forbønnen er utarbeidet av en redaksjonskomité fra medlemmer i NFG.

Bønneleddene er korte og det vektlegges at forbønnen fortrinnsvis ledes av en medliturg.

Forbønnen tar opp skjærtorsdagens hendelser, slik som fotvaskingen og innstiftelsen av nattverden. Andre elementer er bønn for kirkens enhet og bønn for kirkens misjonsoppdrag.

MLK/L: La oss be.

ML/L: Gud, vår Far; I denne natt, da han ble forrådt, vasket Jesus disiplenes føtter.

Vi ber deg: Gi oss kraft til å følge hans eksempel og tjene hverandre i kjærlighet.

M: Menighetssvar

ML/L: I denne natt, da han brøt brødet, ba han om at de alle skulle være ett.

Vi ber deg: Styrk din kirke på jorden og gi enhet mellom troende.

M: Menighetssvar

ML/L: I denne natt ba han for dem som kom til tro gjennom disiplenes vitnesbyrd.
Vi ber deg: La evangeliet forkynnes til frelse, frigjøring og håp.

M: Menighetssvar

ML/L: I denne natt ba han disiplene om å vise kjærlighet, men ble selv utstøtt og foraktet.
Vi ber deg: Hold din hånd over alle som er ensomme og alene.

M: Menighetssvar

ML/L: I denne natt møtte han verdens hat. Han ba for sine disipler, at de skulle bli bevart fra det onde.

Vi ber deg: Vær hos dem som utsettes for menneskers ondskap og er forfulgt for sin tro.

M: Menighetssvar

ML/L: I denne natt løftet han frelsens beger og gikk lydig mot døden. Han ga oss håpet om at vi en gang skal se hans herlighet og være der han er.

Vi ber deg: Hold håpet levende i oss. La oss finne hvile hos deg, til du reiser oss opp på oppstandelsens morgen.

M: Menighetssvar

Har biskopene kommentarer til og/eller endringsforslag til «forbønn» i gudstjenesten skjærtorsdag, før forslaget sendes ut på høring?

Liturgiens veiledning for fotvasking

Fotvasking har vært og er et fast ledd i skjærtorsdagens gudstjeneste i mange kirker. Denne praksisen kan spores helt tilbake til det 7 århundre. Tradisjonelt er det liturgen som vasker føttene til noen i menigheten. I luthersk sammenheng har det også noen steder vært lagt til rette for at menigheten kan vaske hverandres føtter. Leddet legges gjerne mellom preken og forbønn.

Johannesevangeliet legger vekt på fotvaskingen fordi den nye pakten skal være preget av ydmyk tjeneste, for hverandre. Ikke bare er Gud til stede i brød og vin, men også i kjærligheten som symboliseres gjennom fotvaskingen. Det diakonale aspektet er her tydelig.

Like før påskemåltidet og nattverdets innstiftelse var det at Jesus vasket sine disiplers føtter (Joh. 13, 1ff). Enkelte har ment at Jesus herved innstiftet en religiøs ordning som er gjeldende til alle tider. På forskjellige steder har man derfor praktisert fotvasking som religiøs seremoni innenfor den katolske, lutherske og anglikanske kirke.

Til fotvaskingen kan bemerkes at det er ingen hentydning til at apostlene og de apostoliske kristne oppfattet den som en religiøs seremoni. Den omtales bare i 1. Tim 5,10, hvor det sies om en rett enke at hun også blant mange andre gode ting har vasket de helliges føtter. Dette bærer ikke form av å være en religiøs seremoni, men fant derimot sted i det private liv. Heller ikke omtales denne skikk i kirkehistorien før på kirkemøtet i Elvira i år 306, og da ble den forkastet.

I vår tradisjon fremstår fotvasking under gudstjenesten som en symbolhandling. Liturgiforslagets veiledning slår fast at det er menighetsrådet som gjør vedtak om at fotvasking kan være et eget ledd under skjærtorsdagsgudstjeneste. Det er et viktig element i gudstjenestearbeidet at menighetsrådet får ta del i samtalen om dette, og at dette tydeliggjøres i gudstjenestens veiledning både her og i de «Alminnelige bestemmelsene».

Liturgiforslaget legger opp til at fotvasking gjennomføres som en dramatisering av teksten fra Joh. kap. 13, 1-15. Veiledningen er svært detaljert og bringer inn en egen liste over rekvisitter og et forslag til gjennomføring av dramatiseringen. Veiledningen slår også fast at fotvasking skal være avtalt med alle medvirkende på forhånd og alt skal være praktisk godt forberedt.

En slik dramatisering kan være en fin tydeliggjøring av Jesu handling før innstiftelse av nattverden og en symbolhandling som løfter frem den diakonale tjeneste. Dramatiseringen kan fremstå pedagogisk og være et element i gudstjenesten som også har et trosopplærende element.

På den annen side kan en dramatisering av det format det her legges opp til i en gudstjeneste virke passiviserende og lite inkluderende for menigheten som er samlet. Gudstjenesten er fellesskapets samling, hvor troen uttrykkes i et «vi», i dialog mellom liturg og menighet.

I flere møter har NFG diskutert på hvilken måte leddet «fotvasking» kan tas opp i liturgiforslaget og på hvilket sted i gudstjenesten leddet skal stå. Det er også diskutert om leddet skal ha form av et «kan-ledd» eller bør være definert som et fast ledd i liturgien. Det har også vært samtalt om fotvasking skal finne sted som en fysisk handling, eller som en symbolhandling formidlet gjennom dramatisering.

Endelig vedtak om dette ble fattet på NFG-møtet i mai 2020. På dette møtet ble det dissens i denne saken. Følgende forslag til vedtak ble fremmet av biskop Ann-Helen Fjelstad Jusnes: *«Fotvasking kan foregå i gudstjenesten som en dramatisering av Joh. 13.1-15, og bør da være i tilknytning til forbønnen eller dagens tekstlesing. Fotvaskingen bør ikke forstås som et eget ledd i gudstjenesten, og dermed heller ikke nevnes i rubrikken som innleder liturgien. Veiledningen til fotvasking vil i en slik ramme måtte være mye enklere, f.eks. med punkter som knyttet til orden og lokal forankring. Fotvaskings formål i gudstjenesten er å tydeliggjøre bibelteksten.»*

Forslaget falt mot en stemme. Mindretallsforslaget vil følge saken videre.

Har biskopene kommentarer til og/eller endringsforslag til «fotvasking» i gudstjenesten skjærtorsdag, før forslaget sendes ut på høring?

Har biskopene kommentarer til og/eller endringsforslag til liturgien for gudstjenesten skjærtorsdag, før forslaget sendes ut på høring?

Langfredag

I Gudstjenesteboken 1992 er liturgien for langfredag en ren ordgudstjeneste der hovedelementet er opplesningen av lidelsesberetningen, fulgt av Litaniet.

Flere menigheter har latt 3 personer veksle om å lese pasjonsberetningen. Helt siden 1100-tallet har teksten vært fordelt på tre personer, hvor én leser evangelistens part, en annen fremfører Jesu ord og en tredje gir stemme til alle de øvrige aktørene. Dette skaper en god dynamikk, og gjør det lettere for menigheten å oppfatte ordene.

I veiledningen til det nye liturgiforslaget er dette tydeliggjort og veiledningen gir god hjelp til hvordan evangelieleesningen kan finne sted (se liturgiforslagets veiledning).

Gjeldende liturgi	Nytt liturgiforslag
Alterbordet kan være uten lys og blomster	Ringing erstattes med klemting før gudstjenesten. Alterbordet er avdekket og uten lys. Gudstjenesten kan begynne med instrumental- eller vokalmusikk.
1. Preludium Preludiet kan eventuelt falle bort.	
2. Inngangssalme	1. Inngangssalme
	2. Dagens bønn Uten hilsen eller innledning L: Evige, nådige Gud,

	<p>Du sendte din Sønn for å lide og dø for vår skyld. Vi ber deg: Åpne vårt hjerte for korsets gåte. La Kristi kors bli et tegn på håp i en verden merket av lidelse og ondskap, ved din Sønn Jesus Kristus, vår Herre, som med deg og Den hellige Ånd lever og råder, én sann Gud fra evighet til evighet.</p> <p>M: Amen.</p>
<p>3. Evangelielesning Enten Matt 27,57-61(-66) (1. rekke) Eller Joh 19,31-42 (2. rekke)</p>	<p>3. Lesning av lidelseshistorien Denne leses i en fireårs-syklus I-IV. Menigheten kan stå under siste lesning. Teksten er delt i faste avsnitt. Etter hvert avsnitt kan det synges en salme eller del av en salme. Alternativt kan hele teksten leses i sammenheng, med en salme før prekenen. Om ønskelig kan bibelteksten deles på tre lesere som har ulike roller, se veiledningen. Teksten kan også synges.</p> <p>ML: La oss høre vår Herre Jesu Kristi lidelseshistorie fra evangeliet etter ... År A Matt 26,30-68 År B Mark 14,26-65 År C Luk 22,39-62 År D: Joh 18,1-27</p> <p>Salme eller bibelsk salme</p> <p>År A Matt 26,69-27,31a År B Mark 14,66-15,20a År C Luk 22,63-23,25 År D: Joh 18,28-19,16</p> <p>Salme eller fortsettelse av samme salme</p> <p>År A Matt 27,31b-50 År B Mark 15,20b-37 År C Luk 23,26-46 År D: Joh 19,17-30</p> <p>Salme eller fortsettelse av samme salme</p>
<p>4. Preken Kort preken eller tekstmeditasjon.</p>	<p>4. Preken eller tekstmeditasjon</p>
<p>5. Salme etter preken</p>	<p>5. Salme</p>
	<p>Her eller etter forbønnen kan følge:</p> <p>6. Korsmeditasjon Menigheten gis tid til å meditere foran et kors som er plassert foran i kirkerommet eller som bæres inn eller reises opp under dette leddet. Se veiledningen Følgende dialog fremsies eller synges:</p> <p>L: Kristi kors M: vårt eneste håp</p> <p>Eller L: Se Kristi kors, på det hang verdens frelser A: Kom, la oss tilbe ham.</p> <p>Dersom korset bæres inn i prosesjon, reiser menigheten seg når korset bæres inn.</p>

	<p>Prosesjonen stanser tre ganger, og en av dialogene over fremsies hver gang. Korset plasseres i en fot foran i kirken. Menigheten kan sitte eller knele under korsmeditasjonen, eller gå fram og knele ved korset. Under korsmeditasjonen kan Bebreidelsene (Improperiene) synges av kor eller forsanger. Det kan også synges andre passende salmer. Ved avslutningen av korsmeditasjonen følger denne lovprisningen:</p> <p>L: Vi tilber deg, Kristus, og velsigner ditt navn, A: for ved ditt hellige kors har du forløst verden.</p>
<p>6. Litaniet og fastekollekten</p>	<p>7. Forbønn Litaniet og en langfredagsbønn I forlengelsen av litaniet bes følgende bønn eller fastekollekten.</p> <p>Nådige Gud, vi takker deg fordi du gav din Sønn for våre synder og frelste oss fra dødens makt. Ved hans lidelse og død forsonet du alt i himmel og på jord, og ved ham ber vi deg:</p> <p>Kristus var grepet av frykt. Gud, trøst dem som har mistet håp og livskraft. Kristus ble tatt til fange; Gud, hjelp alle som utsettes for vold og fangenskap. Kristus ble hånet av folkemengden; Gud, styrk dem som er utstøtt og forfulgt. Kristus bar våre sykdommer; Gud, kom til alle som er tynget av sykdom og smerte. Kristus var ensom i dødens time; Gud, vær hos dem som kjemper med døden. Kristus oppgav sin ånd på korset; Gud, befri ditt skaperverk fra utarming og ødeleggelse.</p> <p>Gud vi ber deg: Gi din kirke kraft til å kjempe for rettferd og fred. Vend oss bort fra synden, og la oss ved din nåde ta opp vårt kors og følge etter ham som er troens opphavsmann og fullender. For Jesu Kristi skyld. Amen</p> <p>Fadervår.</p>
<p>7. Herrens bønn</p>	
<p>8. Velsignelse L: Ta imot velsignelsen. Herren velsigne deg og bevare deg... M: Amen. Under den følgende stille bønn blir det slått tre ganger tre slag med en av kirkens klokker.</p>	<p>8. Slutningssalme</p> <p>9. Velsignelsen L: Ta imot velsignelsen Menigheten reiser seg L: Herren velsigne deg og bevare deg, Herren la ditt ansikt lyse over deg og være deg nådig, Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred A: Amen Dersom gudstjenesten inngår som en del av tredagershøytiden – triduum, vil punkt 9 normalt utgå.</p>
<p>9. Postludium</p>	<p>Her kan følge:</p>

Liturgiens pkt. 3. Lesning av lidelseshistorien

I liturgien i Gudstjenesteboken 1992 er Matt 27,57-61(-66) (1. rekke) og Eller Joh 19,31-42 (2. rekke) oppført som evangelietekster for langfredag. Tekstboken 2011 har et bredere utvalg tekster og liturgiforslaget for langfredag følger Tekstboken, bortsett fra at lesningen fra Johannesevangeliet i liturgiforslaget avsluttes ved Joh, 19,17-30, mens utdraget i Tekstboken også har med vers 31-42 (avsnittet «Jesus blir gravlagt»).

Liturgiforslagets veiledning legger vekt på at «*Sentrum i gudstjenesten er lesningen av lidelseshistorien. Det er tradisjon tilbake til middelalderen at denne leses ved en meget enkel dramatisering av teksten. Den blir da fordelt på tre tekstlesere*».

Liturgiens pkt. 6. Korsmeditasjon

Liturgiforslaget for langfredag har et nytt element; Korsmeditasjon. Dette finner vi ikke i gjeldende liturgi for langfredag.

Skikken med korstilbedelse og -prosesjon skriver seg tilbake til Jerusalem på 300-tallet og har også fått en stadig større utbredelse også i protestantiske kirker. Langfredag er selve pasjonsdagen. Ordet pasjon rommer både dimensjonen lidelse og lidenskap. I innlevelsen i Jesu smerte er det også en tilbedelse av korset *Ave crux, spes unica – Vær hilset kors, det eneste håp/kun du gir håp*. Dette åpner for en stor teologisk dybde og for rik bruk av musikk og kunstuttrykk som tolkningsrom for denne dagen.

Også for denne symbolhandling følger det en fyldig veiledning i liturgiforslaget: «*Meditasjon over korset. I menigheter hvor man gjør vedtak om å ha en meditasjon og hylling av korset, bør dette forberedes grundig på forhånd. Dette leddet kan legges mellom tekstlesninger og forbønn, alternativt etter forbønnen*».

Videre fra veiledningen:

«*Når korset er satt opp, kan menigheten inviteres til å meditere over det på ulikt vis. Man kan bli værende i benken i stille bønn, og det kan også legges til rette for at menigheten kan knele i benkene. De som ønsker det kan også gå forbi på rekke for å hylle korset ved en enkel knebøy, gjøre korsets tegn eller vise andre tegn på ærbødighet. Korset som er satt opp representerer Kristus som hang på det, og å vise korset ære er å tilbe ham som hang på det*».

Selv om skikken med korsmeditasjon og tilbedelse av korset har en lang tradisjon i kirken, kan den likevel virke fremmed for noen i vår tradisjon. Symbolhandling kan være med på å åpne for større forståelse av troen og mysteriet, men kan også virke fremmedgjørende og skape distanse.

Videre kan begrepet «*hylling av korset*», som veiledningen benytter, være et begrep som kommuniserer svakt og som bærer andre tradisjoner og gir andre assosiasjoner enn det som er ønskelig i denne sammenheng. Kanskje bør også veiledningen bruke begrepet «*korsmeditasjon*» som liturgiforslaget bruker.

Har biskopene kommentarer til og/eller endringsforslag til «korsmeditasjon» i gudstjenesten langfredag, før forslaget sendes ut på høring?

Liturgiens pkt. 7. Forbønn

Til liturgien for langfredag er det utarbeidet et forslag til forbønn. I den gjeldende liturgi benyttes litaniet og fastekollekten som forbønn. Til liturgiforslaget er det utarbeidet en ny forbønn som kan benyttes som et alternativ til fastekollekten etter litaniet på langfredag. Bønnen er utarbeidet av en redaksjonskomité fra medlemmer i NFG.

Nådige Gud,
vi takker deg fordi du gav din Sønn for våre synder
og frelste oss fra dødens makt.
Ved hans lidelse og død forsonet du alt i himmel og på jord, og
ved ham ber vi deg:

Kristus var grepet av frykt.
Gud, trøst dem som har mistet håp og livskraft.
Kristus ble tatt til fange;
Gud, hjelp alle som utsettes for vold og fangenskap.
Kristus ble hånet av folkemengden;
Gud, styrk dem som er utstøtt og forfulgt.
Kristus bar våre sykdommer;
Gud, kom til alle som er tynget av sykdom og smerte.
Kristus var ensom i dødens time;
Gud, vær hos dem som kjemper med døden.
Kristus oppgav sin ånd på korset;
Gud, befri ditt skaperverk fra utarming og ødeleggelse.

Gud vi ber deg:
Gi din kirke kraft til å kjempe for rettferd og fred.
Vend oss bort fra synden,
og la oss ved din nåde ta opp vårt kors
og følge etter ham som er troens opphavsmann og fullender.
For Jesu Kristi skyld.
Amen

Har biskopene kommentarer til og/eller endringsforslag til «forbønn» i gudstjenesten langfredag, før forslaget sendes ut på høring?

Påskennatt

Påskennattgudstjenesten er den av gudstjenestene i Den stille uke hvor Gudstjenesteboken 1992 i størst grad har en ordning som tar opp i seg bredden av den økumeniske tradisjonen. Ettersom den offisielle ordningen har vært i bruk i mange år, har den også fått tid til å bli nokså utbredt i Den norske kirke. Denne gudstjenesten har mange elementer, og de fire hoveddelene er: Innledningen med tenning av påskelyset, den omfattende lesningsdelen med lesninger fra Det gamle testamentet, dåp og/eller dåpspåminnelse og nattverdsdelen.

Det nye liturgiforslaget inneholder en lysseremoni i forbindelse med inngangsprosesjon, påskelovsungen (Exsultet), ordets liturgi blant annet med en utvidet valgmulighet for lesning av gammeltestamentlige tekster ledsaget av nye bønner, dåpspåminnelse og nattverd.

Gjeldende liturgi	Nytt liturgiforslag
<p>1. Når en vil holde påskennattgudstjeneste, bør en ta sikte på å gjøre det flere år etter hverandre.</p> <p>2. Det er viktig at menigheten får den nødvendige informasjon på forhånd.</p> <p>3. Påskennattgudstjeneste bør helst ikke begynne før kl. 23.00.</p> <p>4. Påskelyset bør være 80-100 cm høyt og stå i en egnet stake på det mest egnede sted nær alteret.</p> <p>5. Dåp av voksne kan gjerne legges til denne gudstjenesten.</p>	<p>Påskennatt er ifølge gammel tradisjon våkenatt for Herren. Gudstjenesten begynner etter mørkets frembrudd og normalt ikke før kl. 23.00. Gudstjenesten kan gjøres enkel eller mer omfattende etter hva som er de lokale behov. Se veiledningen.</p> <p>Dersom det er vedtatt lokalt, kan det brukes røkelse i gudstjenesten. Se veiledningen.</p>
	I Inngang – lys-seremonien
<p>Kirkerommet er bare svakt opplyst, og lysene på alteret er ikke tent.</p> <p>Sammenringingen skjer ved klemting, og etter siste slag begynner gudstjenesten med</p>	<p>1 Innledning og inngangsprosesjon</p> <p>Menigheten kan enten samles foran eller vente inne i kirken, som er mørklagt eller bare svakt opplyst.</p>

<p>Enten A 1. Påskeevangeliet og påskelyset Inngangsprosesjon med påskelyset L: Herren være med dere M: Og med deg være Herren. L: Dette hellige evangelium står skrevet hos evangelisten Markus i det 16. kapittel: Mark 16,1-8 Slik lyder Herrens ord.</p> <p>Påskelyset tennes. Kor og menighet synger: «Kristus er sannelig oppstanden».</p> <p>Eller B 1. Inngangsprosesjon med påskelyset Liturgen tenner påskelyset i våpenhuset eller nederst i kirken. L: Jesus Kristus er i går og i dag den samme, ja til evig tid. Han er Alfa og Omega, den første og den siste, begynnelsen og enden. Ham tilhører æren, nå og i all evighet. Liturgen hever lyset og sier høyt: L: Kristus, verdens lys. På vei opp til koret stopper prosesjonen tre ganger, liturgen hever lyset og sier hver gang: L: Kristus, verdens lys.</p> <p>Lyset settes i staken i koret, og menighetens lys tennes fra påskelyset. Alle står med brennende lys under de to følgende ledd.</p>	<p>Det kan tennes et lite bål utenfor kirken. Om ønskelig kan ilden velsignes, se veiledningen. Påskelyset tennes fra bålet eller, dersom det ikke er et bål, med et mindre lys i våpenhuset eller inngangspartiet. Deretter innleder liturgen: L: Kristus er i går og i dag den samme, ja til evig tid. Han er Alfa og Omega, den første og den siste, begynnelsen og enden. Ham tilhører æren, nå og i all evighet. Må lyset fra Kristus, som står opp i herlighet, jage bort alt mørke fra vårt hjerte og sinn. A: Amen Lyset bæres inn i prosesjon. På veien opp til koret stopper prosesjonen tre ganger. Liturgen hever lyset og sier hver gang: L: Kristus er verdens lys! A: Gud være lovet! Lyset settes i staken, som er plassert i koret eller foran alterringen.</p>
<p>2. Påskelovsangen Exsultet Påskelovsangen «Fryd deg» (Exsultet) kan synges med eller uten menighetsomkvedet. I stedet for påskelovsangen «Fryd deg» kan en velge et enklere alternativ hvor menigheten synger omkved, eller en salme.</p>	<p>2. Påskelovsangen Exsultet Påskelovsangen kan synges med eller uten menighetsomkved. Den synges fra koret, ved siden av påskelyset, eller fra lesepuhlen. I stedet for Exsultet kan en velge et enklere alternativ hvor menigheten synger et omkved eller en salme. [En versjon av Exsultet]</p>
<p>3. Salme Her kan det synges en bibelsk salme. Etter siste vers slokker menigheten sine lys og setter seg.</p>	
	<p>II Ordets liturgi L/ML: I denne natt reiste Gud Jesus Kristus opp fra de døde og førte liv og udødelighet frem i lyset. La oss høre hvordan Gud skapte alt ved sitt mektige ord; i tidlige tider frelste sitt folk og da tiden var moden sendte sin sønn, vår frelser.</p>
<p>4. Tekstlesninger Første lesning; skapelse og nyskapelse ved Guds ord. L: I denne natt reiste Gud vår Herre Jesus Kristus opp fra de døde og førte liv og udødelighet fram i lyset. La oss høre hvordan Gud i begynnelsen skapte alt ved sitt mektige ord. 1 Mos 1,1-5.26-31 og 2,1-2</p> <p>Bønn L: Evige Gud, du har skapt jorden og universet, og du skapte oss mennesker i ditt bilde. Hold oss fast i samfunn med deg, så vi ikke faller fra deg i opprør og ulydighet, men når fram til</p>	<p>3. Gammeltestamentlige lesninger Det kan leses fra et utvalg tekster fra Det gamle testamente. Det bør leses minst to tekster, og 2 Mos 14 skal alltid være med. Etter hver tekstlesning kan om ønskelig bes en bønn, og det kan synges salmer eller bibelske salmer mellom hver lesning. Se tillegg for tekster.</p> <p>1 Mos 1,1-2,4a «Gud skaper verden» Bønn Evige Gud, du skapte himmel og jord, og du formet mennesket i ditt bilde. Vi takker deg for alt som blir til ved ditt ord. Lær oss å ta vare på skaperverket, så vi ikke vender oss bort fra din godhet.</p>

fullendelsen i ditt evige rike, ved Jesus Kristus vår Herre.

M: Amen.

Andre lesning; redningen gjennom havet og i dåpen.

L: La oss høre hvordan Gud reddet sitt folk, Israel, gjennom vannmassene i Sivsjøen – for oss et bilde på dåpens vann i den nye pakt.

2 Mos 14,1-22

Bønn

L: Gud, Vår Far, du fridde Israel fra slavekårene i Egypt og førte ditt folk frelst gjennom havet. Vi priser dine under og takker deg for at du i den nye pakts tid frelser ditt folk i dåpens bad, og gir evig liv til alle som tror på din Sønn, Jesus Kristus, vår Herre.

M: Amen.

Her kan følge salme, feks. «Farao nådde oss like ved stranden».

Ved Jesus Kristus, vår Herre:

Amen

1 Mos 7,1-5,11-8; 8,6-18; 9,8-13

«Storflommen»

Bønn

Allmektige Gud, du stoppet flommens kilder og satte regnbuen i skyene, som tegn på pakten mellom deg og alt levende.

Vi takker deg for dine løfter som gjelder til alle tider,

og som gir oss framtid og håp.

Ved Jesus Kristus, vår Herre:

Amen

2 Mos 14,1-4; 10-31 15,20-21

«Sivsjøunderet»

Bønn

Gode Gud, vår kraft og styrke. Vi priser og opphøyer deg,

fordi du førte ditt folk ut fra slaveriet i Egypt og ledet dem gjennom havet.

Takk for at du ved dåpens vann frir oss ut av dødens makt

og reiser oss opp til det nye livet

med Jesus Kristus, vår Herre.

Amen

Jes 55,1-11

«Herrens nådige innbydelse»

Bønn

Barmhjertige Gud, vi kommer til deg med vår lengsel og tørst.

Du åpner din vei for alle folkeslag.

Vi takker deg for din barmhjertighet og tilgivelse mot den som hører dine ord og vender seg til deg.

Ved Jesus Kristus, vår Herre:

Amen

Ordspr 8,1-8

«Visdommen roper»

Bønn

Rettferds Gud, din visdom roper ut mot menneskets dårskap.

Vi ber deg, la din hellige Ånd virke i oss,

så vi formes av din røst og vitner om din sannhet.

Ved Jesus Kristus, vår Herre:

Amen

Esek 36,24-28

«Et nytt hjerte og en ny ånd»

Bønn

Livets Gud, dine løfter varer fra slekt til slekt.

Fra alle folkeslag samler du dine barn.

Skap i oss et nytt hjerte og en ny Ånd,

så vi gjenkjenner din vilje

og tjener deg i kjærlighet.

Ved Jesus Kristus, vår Herre:

Amen

Esek 37,1-14

«Døde knokler blir levende»

Bønn

Gud, vårt håp i liv og død.

	<p>Styrk din kirke ved din hellige Ånd, så den taler livets ord i dødens verden, inntil du gir det tørre støvet ny kraft og reiser oss opp på oppstandelsens dag. Ved Jesus Kristus, vår Herre: Amen</p>
	<p>4. Lovprisning – Gloria Under denne sangen tennes lyset i kirken og alterlysene, dersom disse ikke skal tennes under salmen før nattverd. Menigheten kan slukke sine lys. Det kan ringes med kirkeklokkene.</p>
<p>Tredje lesning; Dåpen – til Jesu død og oppstandelse. L: Hør hva Herrens apostel sier om det store under at vi i dåpen blir ett med Kristus, slik at hans død blir vår død og hans oppstandelse blir vår oppstandelse. Rom 6,3-11</p> <p>Bønn L: Himmelske Far, du har i dåpen født oss på ny, for at vi skal være dine barn; Herre Jesus Kristus, vår frelser, du har døpt oss til din død og oppstandelse, for at vi skal dø og oppstå med deg; Hellig Ånd, du har tatt bolig hos oss for å gjøre oss til nye og hellige mennesker. Vi takker deg, du treenige Gud, vi priser og opphøyer ditt store navn. M: Amen.</p>	<p>5. Nytestamentlig lesning Rom 6-3-11</p>
<p>Fjerde lesning; Påskeevangeliet. L: Dette hellige evangelium står skrevet hos evangelisten Markus i det 16. kapittel. Mark 16,1-8</p>	<p>6. Påskeevangeliet Halleluja Evangelielesningen innledes med et hallelujaomkved eller et salmevers med hallelujaomkved. Det kan være evangelieprosesjon. Den som bærer boken kan ledsages av lysbærere. Evangelielesning Mark 16,1-8 Om ønskelig kan påskeevangeliet fra en av de andre evangelistene leses.</p>
5. Preken	7. Preken - tekstmeditasjon
6. Salme etter preken	8. Salme etter preken Dersom det er dåp, bør salmen ha karakter av dåpssalme
	III Dåp - dåpspåminnelse
<p>7. Dåpspåminnelse Når voksne døpes i denne gudstjenesten, blir ledd 6 en salme før dåpen. Samtidig utvides ledd 7, slik at dette ledd videre følger dåpsliturgien. L: Kjære menighet, i denne påskenatt er vi blitt minnet om hvordan vi i dåpen fikk del i den frelse som Jesus har vunnet for oss. Vi ble døpt til å leve vårt liv i forsakelse og tro og i tjeneste for Gud og vår neste. La oss derfor med lovprisning og takk til Herren bekjenne forsakelsen og troen som lød ved vår dåp: <i>Forsakelsen</i> <i>Trosbekjennelsen</i> L: Lovet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som i sin rike miskunn har født oss på ny til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde! (1 Pet 1,3)</p>	<p>9. Innledning til dåp – dåpspåminnelse Dersom det er dåp i gudstjenesten, følges ordning for dåp. Tekstlesningen under punkt 1) mottakelse til dåp samt punkt 2) dåpssalmen utelates. Handlingen har følgende innledning: L: I Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn. Kjære menighet, i denne påskenatt er vi blitt minnet om hvordan vi i dåpen fikk del i den frelse som Jesus har vunnet for oss. Med takk og glede ...</p>
	10. Trosbekjennelse

	<p>Trosbekjennelsen innledes på følgende måte: L: Vi ble døpt til å leve vårt liv i forsakelse og tro og tjeneste for Gud og vår neste. La oss derfor med lovprisning og takk bekjenne forsakelsen og troen som lød ved vår dåp: Forsakelsen Den apostoliske trosbekjennelse Dersom et ikke er dåp i gudstjenesten, leses de to innledningene sammenhengende ved døpefonten. Dåpspåminnelsen avsluttes deretter slik:</p>
	<p>11. Bønn og lovprisning L: Trofaste Gud, vi takker deg for dåpen og løftet om at Jesus er med oss alle våre dager. Bevar oss i troen på deg, så vi fortsatt kan vandre i lyset og nå det evige mål i ditt rike. Gud, hør vår bønn. A: Amen L: Lovet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som i sin rike miskunn har født oss på ny til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde! (1 Pet 1,3)</p>
	IV Nattverd
8. Salme	<p>12. Salme Under salmen tennes lysene på alteret, hvis de ikke er tent under Gloria. Alteret kan også dekkes her, se veiledningen Her følger en av nattverdordningene for hovedgudstjenesten.</p>
9. Herrens bønn	
	V Utgang
10. Slutningssalme	
<p>11. Velsignelse og utsendelse L: La oss prise Herren! A: Gud være lovet! Halleluja, halleluja, halleluja! L: Herren velsigne deg og bevare deg ... A: Amen, amen, amen Under den følgende stille bønn blir det slått tre ganger tre slag med en av kirkens klokker. L: Gå i fred. Tjen herren med glede.</p>	<p>13. Velsignelse L: La oss prise Herren! A: Gud være lovet! Halleluja, halleluja, halleluja! L: Herren velsigne deg og bevare deg ... A: Amen, amen, amen Det slås tre ganger tre slag med kirkeklokken</p>
12. Postludium	<p>14. Salme Under salmen tenner menigheten sine lys og følger prosesjonen ut av kirken. Gudstjenesten avsluttes foran kirken ved at liturg og menighet gjentar tre ganger: L: Kristus er oppstanden! A: Ja, han er sannelig oppstanden</p>

Liturgiens pkt. 3 Vigilien – tekstlesningene

Den mest markante endringen av påskenattsliturgien ligger i tilfanget av bibeltekster.

Liturgiforslaget som foreligger gir en større valgfrihet i forhold til tekster som kan leses fra det gamle testamentet.

Der den gamle liturgien har to lesninger fra det gamle testamentet (1 Mos 1,1-5.26-31 og 2,1-2 og 2 Mos 14,1-22 har det nye forslaget hele syv valgmuligheter fra det gamle testamentet, der 2. Mos. 14 alltid skal leses. I tillegg kan man velge en eller flere, i alt inntil sju tekster.

1 Mos 1,1-2,4a; 1 Mos 7,1-5,11-8; 8,6-18; 9,8-13; 2 Mos 14,1-4; 10-31 15,20-21; Jes 55,1-11; Ordspr 8,1-8; Esek 36,24-28; Esek 37,1-14.

Tekstene kan leses på en enkel måte, som en form for fortsettelsesfortelling, eller i en mer høytidelig versjon, der det blir bedt en bønn etter hver tekst. Det bør helst være flere tekstlesere, slik at fortellingen får flere stemmer

En viktig del av gudstjenesten er lesningen av sentrale tekster som forteller fra frelseshistorien. Gjennom tekstene fra Det gamle testamentet får vi se hvordan påskens hendelser står i en større sammenheng. Jesu oppstandelse fra de døde er begynnelsen på en ny skapelse. For den betyr at Gud frier oss fra trelldommen under synden, slik Han for lenge siden fridde sitt folk fra trelldommen i Egypt. Jesus viste selv sine disipler hvordan Det gamle testamentes skrifter pekte frem mot ham.

I tillegg kommer epistelteksten fra Rom. 6 og evangelieteksten fra Mark 16,1-8.

Har biskopene kommentarer til og/eller endringsforslag til utvalg av tekster til «vigilien – tekstlesningene» i gudstjenesten påskenatt, før forslaget sendes ut på høring?

Bønner mellom tekstlesningene

Til det nye liturgiforslaget er det utarbeidet egne bønner som kan leses mellom tekstlesningene. Der den eksisterende liturgien har innledninger til hver tekst, har det nye liturgiforslaget kuttet dette og heller lagt inn egne bønner mellom hver tekst. Bønnene fanger opp tekst-tematikken og omformulerer innholdet til bønnens språk.

Bønnene er utarbeidet av en redaksjonskomité fra medlemmer i NFG.

I liturgiforslaget heter det: *«Etter hver tekstlesning kan om ønskelig bes en bønn, og det kan synges salmer eller bibelske salmer mellom hver lesning».*

På denne måten vil de lange tekstavsnittene bli brutt opp av bønn og/eller sang, noe som gir en fin flyt til tekstlesningen.

Har biskopene kommentarer til og/eller endringsforslag til «bønner mellom tekstlesningene» i gudstjenesten påskenatt, før forslaget sendes ut på høring?

Liturgier og veiledninger til fastetiden og påsken

Bakgrunn

I arbeidet med Triduum ser NFG et behov for fornyelse av hele faste- og botstradisjonen i vår kirke. Fastetiden er en helt spesiell forberedelsestid før påsken, og Triduum vil stå som en ufullstendig pasjonshistorie hvis den ikke sees sammen med fasten, med palmesøndag og med påskedagens oppstandelsesjubel. NFG ba i 2019 Kirkerådet om tilslutning til å arbeide videre med dette.

I oversendelsesbrevet fra Kirkerådet står å lese:

«Kirkerådet behandlet i sak KR 57/19 en henvendelse fra NFG om å utvide fokus for saken til å omfatte liturgier og veiledninger til fastetiden og påsken. I sin henvendelse presiserte NFG dette til følgende materiale:

- A. Askeonsdag (eventuelt med asketegning?).*
- B. Uken(e) før den stille uke med tanke på å styrke pasjonspreget i gudstjenesteliv og musikk.*
- C. Palmesøndag.*
- D. De tre første dagene i den stille uke (faste bønner og tekster for hver dag?).*
- E. Vurdere å justere skriftemålsliturgien (som ofte brukes i fastetiden).*
- F. Påskedag (veiledning for dekking av alteret og innledende påkehilsen?).*
- G. 2. påskedag (fortrinnsvis om kvelden med sammendrag av den stille uke og påske og med vekt på salme- og sangrepertoar.)*
- H. En gudstjeneste som samler i seg motivene fra den stille uke og påske, med tanke på menigheter som i denne tiden bare feirer én gudstjeneste.*

Kirkerådet gjorde følgende vedtak i saken:

- 1. Kirkerådet gir tilslutning til at NFG utvider arbeidet med Triduum til å*

omfatte ressurser til fastetiden og påsken.
2. Saken oversendes Bispemøtet til uttalelse.

Kirkerådet forstår ressurser i denne sammenheng som liturgier og liturgisk materiale som ikke er vedtatt av Kirkemøtet, og dermed ikke har en offisiell status. «Ressurser til fastetiden og påsken» vil kunne være tilgjengelig på nett på samme måte som Kirkerådet tidligere har tilbudt ressurser til for eksempel til messe for verdighet, skaperverkets dag og menneskerettighetssøndagen. De vil dermed kunne fungere som en veiledning for menigheter som ønsker å feire en eller flere av de gudstjenestene som er nevnt over».

Saken er ikke tidligere oversendt til Bispemøtet.

Kirkerådet ber om uttalelse fra Bispemøtet i begge saker innen 10. november 2020.

Ønsker biskopene å gi sin tilslutning til at NFG arbeider videre med liturgier og veiledninger for fastetiden og påsketiden?

Økonomiske/administrative konsekvenser

Skriv inn teksten her